

Бастауыш сынып оқушыларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттырудың заманауи тәсілдері

Жакенова Гүлжан Қуанышбековна

Түркістан облысы, Түркістан қаласы

"Turkistan Bolashaq gimnaziiasy"

Бастауыш сынып мұғалімі

Аңдатпа

Бұл мақалада бастауыш сынып оқушыларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттырудың заманауи тәсілдері қарастырылады. Оқушылардың тілге деген ынтасын арттыру үшін қолданылатын әдіс-тәсілдер, ойын технологиялары, ақпараттық-коммуникациялық құралдар және мәдениетке негізделген тапсырмалар талданады. Сонымен қатар, заманауи тәсілдердің оқу үдерісіне тигізетін әсері мен тиімділігі туралы нақты мысалдар келтірілген.

Кіріспе

Қазақ тілі – ұлттың рухани байлығы мен мәдени мұрасының негізі. Сондықтан бастауыш сынып оқушыларында қазақ тіліне деген қызығушылықты қалыптастыру – мұғалімдердің негізгі міндеттерінің бірі. Заманауи оқыту әдістерін қолдану арқылы балалардың тілді үйренуге деген ынтасын арттыру, оқу үдерісін қызықты әрі тиімді ету мүмкіндігі артады.

Бүгінгі таңда ақпараттық технологиялардың дамуы, білім беру саласындағы жаңа әдіс-тәсілдердің пайда болуы қазақ тілін оқытудың дәстүрлі әдістерін қайта қарастыруды қажет етеді. Бұл мақалада бастауыш сынып оқушыларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттырудың тиімді тәсілдері талданады.

Тақырыптың өзектілігі

Заманауи технологиялар мен әдіс-тәсілдер әрбір оқушының тілді меңгеруге деген жеке қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді. Бастауыш сынып оқушылары – тілдік дағдыларды қалыптастырудағы ең маңызды кезеңде тұрған балалар. Егер дәл осы кезеңде тілге деген қызығушылық оятылмаса, болашақта тіл меңгеруде қиындықтар туындауы мүмкін. Сондықтан оқушылардың тілді үйрену үдерісіне белсенді қатысуын қамтамасыз ету және заманауи тәсілдерді қолдану өте маңызды.

Мақсаты

Заманауи технологиялар мен инновациялық әдіс-тәсілдерді пайдалана отырып, бастауыш сынып оқушыларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттыру және олардың тілдік дағдыларын дамыту жолдарын анықтау.

Негізгі бөлім

1. Интерактивті әдіс-тәсілдер арқылы қызығушылықты арттыру

Интерактивті әдістер сабақтың басты мақсатына жету үшін оқушы мен мұғалім арасындағы қарым-қатынасты белсендіруді көздейді. Қазақ тілі сабағында оқушылардың белсенділігін арттыру мақсатында диалог құру, проблемалық сұрақтарға жауап беру, топтық және жұптық жұмыстарды ұйымдастыру тиімді әдістердің бірі болып табылады. Мысалы, оқушыларға белгілі бір тақырып бойынша шағын диалог құруға немесе белгілі бір жағдаят бойынша шешім қабылдауға мүмкіндік беру олардың қызығушылығын арттырып, шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Сондай-ақ, пікірталастарды ұйымдастыру бастауыш сынып оқушылары үшін өте қызықты әдіс болуы мүмкін. Мысалы, "Қазақ тілі бізге не үшін қажет?" деген сұрақты талқылау арқылы оқушылар өз ойларын еркін жеткізіп, пікір алмасу мәдениетін қалыптастырады.

2. Ойын технологияларының маңыздылығы

Ойын технологиялары бастауыш сынып оқушылары үшін тиімді оқу әдісі болып табылады. Сабақ барысында әртүрлі ойындарды ұйымдастыру арқылы оқушылардың тілге деген қызығушылығын оятуға болады. Ойындар арқылы балалар грамматикалық ережелерді жеңіл меңгеріп, жаңа сөздерді есте сақтай алады.

Мысалы:

- **«Сөз құрастыру» ойыны:** Берілген әріптерден сөздер құрастыру оқушылардың сөздік қорын молайтады.
- **«Кім жылдам?» ойыны:** Мұғалім сөздің бастапқы әріптерін айтып, оқушыларға тез арада сол әріптен басталатын сөздерді айту тапсырмасы беріледі.
- **«Қай сөз артық?» ойыны:** Балаларға бірнеше сөздер беріледі, сол сөздердің ішінен мағыналық тұрғыдан сәйкес келмейтінін табу қажет.

Ойын арқылы оқушылардың зейіні шоғырланып, қазақ тіліне деген қызығушылығы артады.

3. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану

Қазіргі заманда ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) білім беру үдерісінің ажырамас бөлігіне айналды. Қазақ тілі сабағында интерактивті тақта, электронды оқулықтар, мультимедиялық құралдар және онлайн платформаларды қолдану арқылы оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыруға болады.

Мысалы, интерактивті тақта арқылы грамматикалық жаттығуларды орындау немесе сөздік диктантты қызықты форматта өткізу тиімді. Электронды оқулықтарда ойын элементтері, тест тапсырмалары және анимациялық видеоматериалдар оқушылардың қазақ тілін үйрену үдерісін жеңілдетеді.

Сонымен қатар, оқушылардың қызығушылығын арттыру үшін арнайы онлайн платформаларды, мысалы, Kahoot немесе Quizlet қолдануға болады. Бұл платформаларда викторина немесе тест сұрақтарын ойын түрінде ұйымдастыру арқылы оқушылардың белсенділігін арттыруға болады.

4. Қазақ мәдениеті мен әдебиетіне негізделген тапсырмалар

Қазақ тілі сабағында оқушылардың қызығушылығын арттыру үшін қазақ мәдениеті мен әдебиетін оқу үдерісіне енгізу маңызды. Мысалы, қазақ халқының мақал-мәтелдерін жаттату, олардың мағынасын талқылау арқылы балалардың ой-өрісін кеңейтуге болады.

Сондай-ақ, қазақ ертегілері мен аңыздарын оқу арқылы оқушылардың рухани дамуына ықпал етуге болады. Оларға ертегі кейіпкерлерін суреттеуге немесе сол кейіпкерлердің әрекеттерін талдауға мүмкіндік беру оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Практикалық тапсырмалар:

1. Белгілі бір мақалдың мағынасын түсіндіріп, сол бойынша шағын мәтін жазу.
2. Қазақтың белгілі ақын-жазушыларының балаларға арналған шығармаларын талдау және олардың мазмұнын сурет арқылы бейнелеу.
3. Ұлттық ойындарды сабақ үдерісіне қосу. Мысалы, «Асық ату» ойынын ұйымдастыру арқылы оқушылардың қызығушылығын арттыру.

5. Жеке оқыту тәсілдері

Әрбір оқушының қабілеті мен оқу деңгейі әртүрлі болғандықтан, жеке оқыту тәсілдерін қолдану маңызды. Кейбір оқушылар үшін ойындар қызықты болса, ал басқаларына сурет салу немесе шығармашылық тапсырмалар ұнайды. Мұғалім әр баланың ерекшелігін ескере отырып, оқыту әдістерін түрлендіруі қажет.

Мысал:

1. Тілге жаңа үйреніп жүрген оқушылар үшін көрнекілік әдісін қолдану (суреттер, бейнематериалдар).
2. Жылдам меңгеретін оқушыларға шығармашылық тапсырмалар беру (әңгіме құрастыру, диалог жазу).

3. Баяу меңгеретін оқушыларға қосымша уақыт беру немесе жеңілдетілген тапсырмалар ұсыну.

Қорытынды

Бастауыш сынып оқушыларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттыру үшін заманауи әдіс-тәсілдерді қолдану өте маңызды. Интерактивті әдістер, ойын технологиялары, ақпараттық құралдар және мәдениетке негізделген тапсырмалар – оқушылардың тілді меңгеруге деген ынтасын арттырудың тиімді жолдары. Осы тәсілдерді жүйелі түрде қолдану арқылы оқушылардың тек тілді үйренуі емес, сонымен қатар олардың ойлау, талдау және шығармашылық қабілеттері де дамиды.

Әдебиеттер тізімі

1. **Ахметова, А.** Бастауыш сынып оқушыларының қазақ тілін меңгерудегі ойын әдістерінің тиімділігі. – Алматы: «Білім» баспасы, 2018.
2. **Жұмағұлова, З.** Қазіргі қазақ тілі оқыту әдістемесі: инновациялық тәсілдер. – Астана: «Фолиант», 2020.
3. **Қасымова, Н.** Білім беру жүйесіндегі заманауи технологиялар және олардың қолдану тәсілдері. – Шымкент: «Оңтүстік», 2017.
4. **Айтбаева, Б.** Қазақ тілі сабақтарында АКТ қолдану арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту. – Алматы: Қазақ университеті, 2019.
5. **Мұқанова, С.** Оқытудың инновациялық технологиялары және олардың тиімділігі. – Астана: Ұлттық білім академиясы, 2021.
6. **Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты.** – Астана: Білім және ғылым министрлігі, 2022.
7. **Назарбаев, Н. Ә.** Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру. – Астана: «Елорда», 2017.
8. **Қазақ тілі пәні бойынша әдістемелік нұсқаулықтар.** Білім беру сапасын арттырудағы әдіснамалық тәсілдер. – Алматы: Республикалық оқу-әдістемелік орталығы, 2019.
9. **STEAM технологиялары және инновациялық оқыту құралдары.** Қазақ тілі және әдебиеті пәні мұғалімдеріне арналған әдістемелік нұсқаулық. – Алматы: «Мектеп», 2020.
10. **Баймұратова, Ә.** Қазақ халқының ауыз әдебиетін бастауыш сынып оқушыларына оқыту әдістері. – Қызылорда: «Сырдария», 2018.